

اسرار قتل رزم آرا

محمد ترکمان

به نقل از منابع اطلاعاتی و قضایی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

<http://www.chebayadkard.com>

مؤسسه خدمات فرهنگی رسا

IRANBOOKS, INC.

کتابفروشی ایران در واشنگتن

2014 OLD GEORGETOWN RD., BETHESDA, MD. 20814 USA

(301) 986-0079

اسرار قتل رزم آرا

<http://www.chebayadkard.com>

به کوشش
محمد ترکمان

از این کتاب تعداد ۱۰۰۰ نسخه در چاپخانه دیبا چاپ
و در صحافی هسا، صحافی گردید
چاپ اول / ۱۳۷۰
کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

پس ای فرزندم، من ترا وصیت و سفارش می کنم به پرهیزکاری و قریص از خدا... دلت را به موعظه و اندرز زنده دار...
 و [دلت را] به اخبار گذشتگان (و چگونگی سرگذشتشان) آشنا کرده و به یادش آور آنچه پیش از تو پیشینان [را] رسیده است، و در سراها و بازمانده ها و نشانه های ایشان گردش کن، پس بین چه کردند، و از چه جایی انتقال یافتند، و کجا فرود آمده جا گرفتند، خواهی یافت ایشان را [در حالیکه] از دوستان جدا شده و در سرای تنهایی فرود آمده اند، و چنانست که تو در اندک زمانی یکی از آنان خواهی بود، پس منزل و آرامگاه خود را (به سبب کردارهای شایسته) درست کن....

فرزندم - و اگر چه من عمر (دراز) نکردم (مانند) عمر کسانی که پیش از من بودند (ولی) در کارهای ایشان نگریسته، در اخبارشان اندیشه نموده، در بازمانده هایشان سیر کردم، چنانکه (مانند) یکی از آنان گردیدم، بلکه به سبب آنچه از کارهای آنها به من رسید چنان شد که من با اول تا آخرشان زندگی کرده ام، پس پاکیزگی و خوبی کردار آنها را از تیرگی و بدی و سود آنها از زیان آنها پی بُردم، و از هر کاری برای تو پاکیزه آنها برگزیدم، و پسندیده آنها خواستم، و نامعلوم آنها (آنچه سبب سرگردانی است) از تو دور داشتم....

پس اگر نفس تو سر باز می زند از اینکه آنچه [را که] خویشاوندان تو بر آن گذشتند پذیرد، بدون آنکه بداند. همچنانکه آنان دانستند باید خواست تو در آن طلب فهم و تحصیل علم و دانائی باشد، نه اینکه در سُبُهات افتاده، در جدل و زد و خورد ها فروری،....

<http://www.chebayadkard.com>

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	مقدمه http://www.chebayadkard.com
۲۷	پیشگفتار
۳۰۲ - ۳۳	اقراریه متهمین، مظلمین و اسناد موجود در رابطه با توبت اول تحقیقات از ۱۹ اسفند ۱۳۲۹ تا ۱ مهر
۳۵	گزارش پاسبان (علی اصغر سلطانی) حاضر در صحنه قتل رزم آرا
۳۷	گزارش پاسبان (صادق رجب بی دندان) حاضر در صحنه قتل رزم آرا
۳۹	گزارش سر پاسبان ۲ بیات
۴۱	گزارش یکی از مأمورین راجع به جلب «محافظین» رزم آراه
۴۲	متن بازجویی از الله یار جلیلود (یکی از «محافظین» رزم آرا)
۵۰	متن صورت مجلس اشیاء بدست آمده از مصطفی پازوکی (متهم بقتل رزم آرا)
۵۱	متن بازجویی اولیه از مصطفی پازوکی (یکی از «محافظین» رزم آرا)
۵۹	بازجویی از لطیف طاهونی (یکی از مأمورین «محافظ» رزم آرا)
۶۱	گزارش گروه بان سوم اسدالله فرخنده. کلام از واقعه ترور رزم آرا
۶۲	گزارش احمد مکل کتاب از واقعه مسجد سلطانی
۶۳	گزارش پاسبان حسن غفار بیگی
۶۴	متن بازجویی از پاسبان حسن غفار بگلو
۶۶	متن بازجویی از سر پاسبان سوم اسدالله فرخنده. کلام
۶۹	متن بازجویی از علی اصغر سلطانی

- ۷۲ متن بازجویی از پاسبان علی اصغر سلطانی
- ۷۴ متن بازجویی از سر پاسبان ۲ محمد بیات
- ۷۶ متن بازجویی از پاسبان جهانگیر کاوه حقیقی
- ۷۹ متن بازجویی از فریدون محمدی <http://www.chebayadkard.com>
- ۸۱ متن بازجویی از مصطفی پازوکی و مرحوم خلیل طهماسبی
- ۸۶ متن بازجویی از صادق رجب بی دندان
- ۸۸ گزارش سرگرد رافت
- ۹۰ گزارش تحویل دو تن از «محافظین» دستگیر شده رزم آرا به اداره کارآگاهی
- ۹۱ صورت مجلس اشیاء بدست آمده از مرحوم خلیل طهماسبی
- ۹۲ بازجویی از مرحوم خلیل طهماسبی
- ۹۳ صورت مجلس البسه و... رزم آرا
- ۹۵ صورت مجلس اشیاء همراه جسد رزم آرا در اطلاق عمل
- ۹۷ صورت مجلس تحویل یک قبضه اسلحه هفت تیر بلژیکی به اداره آگاهی
- ۹۸ گزارش کلاتری ۸ به اداره آگاهی پس از ترور رزم آرا
- ۱۰۰ بازجویی از مرحوم خلیل طهماسبی و...
- ۱۱۰ اعلامیه فهیم الملک پس از قتل رزم آرا
- ۱۱۱ متن بازجویی از پاسبان اسمعیل میرزائی
- ۱۱۳ متن بازجویی از سر پاسبان محمد بیات
- ۱۱۵ متن بازجویی از اسدالله فرخنده کلام
- ۱۱۷ متن بازجویی از غلامحسین چیدری
- ۱۲۰ متن بازجویی از پاسبان کارآموز عبدالحمین محمدرحیمی
- ۱۲۲ متن بازجویی از سرهنگ محسن اعتصام افسر اداره سرکلانتری
- ۱۲۴ متن بازجویی از سرگرد حسین نیکوکار افسر اداره سرکلانتری
- متن صورت مجلس مقامات شرکت کننده در بازبینی و معاینه محل ترور
رزم آرا
- ۱۲۶
- ۱۳۱ متن دومین جلسه بازجویی از مرحوم خلیل طهماسبی
- ۱۴۶ نامه اداره آگاهی به اداره کارآگاهی

- گزارش رئیس اداره پزشکی قانونی پس از معاینه جسد رزم آرا به شعبه ۱
 ۱۴۷ بازپرسی
- ۱۴۹ نامه مرحوم نواب صفوی خطاب به مرحوم خلیل طهماسبی
- ۱۵۱ متن بازجویی از سید عبدالحسین واحدی
- ۱۶۵ توضیحات مرتیپ غلامحسین دانشپور
- ۱۷۰ متن بازجویی از مرحوم خلیل طهماسبی
- ۱۷۳ بازجویی و تحقیق از محمود هدایت معاون پارلمانی رزم آرا
- ۱۸۱ تحقیق از امیر اسدالله اعلم وزیر کار کابینه رزم آرا بعنوان مطلع
- ۱۸۷ متن بازجویی از مرحوم نواب صفوی
- ۲۰۲ متن دومین بازجویی از مرحوم نواب صفوی
- ۲۰۸ متن بازجویی مورخ (۱۶ خرداد ۳۰) و (۱۸ خرداد ۳۰) از مرحوم نواب صفوی
 پیش نویس مذاکراتی که باید با دادستان انجام گیرد (بخط مرحوم نواب
 صفوی) <http://www.chebayadkard.com>
- ۲۱۷ متن بازجویی مورخ (۱۹ خرداد ۳۰) از مرحوم نواب صفوی
- ۲۲۶ رأی جلسه خارج از نوبت شعبه ۹ دادگاه استان ۱ و ۲
- ۲۳۸ نامه رئیس اداره زندان به دادستان کل کشور درباره احضار وزیر کشور،
 دادستان کل کشور و دادستان تهران توسط مرحوم نواب صفوی
- ۲۴۲ متن صورت مجلس چگونگی برخورد مرحوم نواب صفوی با قرار صادره
 درباره ...
- ۲۴۳ گزارش رئیس اداره آگاهی به شعبه ۸ بازپرسی دادسرای تهران درباره
 مرحوم نواب صفوی
- ۲۴۴ ادعای نامه دادستان تهران درباره قتل سینه‌بد رزم آرا
- ۲۴۵ اظهارات و تصمیمات جلسه مشاوره اعضای شعبه اول دادگاه عالی جنایی
 تهران
- ۲۴۸ بازجویی از شش مأمور حاضر در صحنه ترور رزم آرا
- ۲۵۳ متن بازجویی از پاسبان جهانگیر کاوه حقیقی
- ۲۷۲ متن بازجویی از پاسبانان علی قلی فتحعلی بیگی، دلاور صفری و قدرت الله
- ۲۷۴

- ۲۷۸ بازجویی از جواد دادخواه مقدس
- ۲۷۹ اظهارات ستوان یکم کریم خالق پناه کارشناس فنی و سرهنگ ۲ نامدار
بهمین
- ۲۸۳ گزارش رئیس شهربانی به دکتر مصدق
- ۲۸۴ یادداشتی دال بر انتخاب دکتر عیسی سپهبدی از سوی مرحوم خلیل
طهماسبی بعنوان وکیل مدافع
- ۲۸۶ متن بازجویی مورخ (۳۱ شهریور ۳۱) و (۱ مهر ۳۱) از مرحوم نواب صفوی
- ۳۰۱-۳۹۹ اسنادی در رابطه با اتهامات رزم آرا
مصاحبه مخبر نشریه هفتگی «اتحاد ملی» با فهیم الملک درباره «شایعه
کودتای رزم آرا»
- ۳۰۳ نامه صفا حائری (یکی از وکلای مدافع خلیل طهماسبی) به بازپرس شعبه
یک ... <http://www.chebayadkard.com>
- ۳۰۷ گزارش آقای ناصر وثوقی به ریاست دادسرای شهرستان تهران
- ۳۱۰ نامه وکلای مدافع خلیل طهماسبی به شعبه ۱ دادسرا
- ۳۱۲ تلگراف وزیر خارجه انگلیس به سفیر آن کشور در ایران
- ۳۱۴ گزارش خلاصه وقایع شرکت سابق نفت راجع به ...
- ۳۱۶ گزارش محرمانه شرکت سابق نفت
- ۳۱۹ سئوالات ارائه شده به رزم آرا توسط شرکت سابق نفت
- ۳۲۱ حضور چند تن از وکلای مرحوم خلیل طهماسبی در شعبه ۱ دادسرا
- ۳۲۵ مکاتباتی در رابطه با اتهامات رزم آرا
- ۳۲۷ نامه صفا حائری به بازپرس شعبه یک دادسرای ...
- نامہ دو تن از وکلای مدافع خلیل طهماسبی به بازپرس شعبه اول دادسرای
تهران
- ۳۲۸
- ۳۲۹ حضور سه تن از وکلای مدافع در شعبه اول دادسرا
- ۳۳۱ نامه یکی از وکلای مدافع خلیل طهماسبی به بازپرس شعبه اول دادسرای ...
- ۳۳۳ نامه اعضای هیئت شعبه اول دادگاه جنائی تهران به دادسرای استان
- ۳۳۵ نامه دادگستری به وزارت جنگ

- ۳۳۶ گزارش ژاندارمری کل کشور به وزارت کشور
- ۳۳۸ رونوشت نامه محرمانه وزارت امور خارجه به وزارت جنگ
- ۳۴۰ قرار صادره از سوی باز پرس ویژه دادرسی ارتش درباره اتهام کجختای رزم آرا
- ۳۵۹ حضور وکلای مدافع خلیل طهماسبی در شعبه ۱ باز پرس
- حضور چند تن از وکلای خلیل طهماسبی در شعبه اول باز پرس دادسرای تهران
- ۳۶۰ <http://www.chebayadkard.com>
- ۳۶۳-۳۹۰ سیاهه محتویات نوبت اول تحقیقات موجود در پرونده قتل رزم آرا
- اقراریه متهمین و مطلعین، و اسناد موجود در رابطه با نوبت دوم تحقیقات از ۱۶ دی ۱۳۳۴ تا ۸ آبان ۱۳۴۰
- ۳۹۱-۴۴۵
- ۳۹۳ متن بازجویی از مرحوم دکتر مصدق و مواجهه او با مرحوم نواب صفوی
- ۴۰۱ مواجهه مرحوم دکتر سیدعلی شایگان با مرحوم نواب صفوی
- ۴۰۳ مواجهه بقائی با مرحوم نواب صفوی
- ۴۰۷ جلسه مواجهه مرحوم سید مجتبی نواب صفوی با مرحوم سید محمود تریمان
- ۴۰۸ بازجویی از مرحوم خلیل طهماسبی
- ۴۱۲ نامه سرتیب یدالله کیهانخدیو به دادستان ارتش
- ۴۱۵ مواجهه حسن لشگری و سید مجتبی نواب صفوی
- ۴۲۱ قسمتی از بازجویی مرحوم آیه الله کاشانی در اداره دادرسی ارتش
- رای شعبه ده دیوانعالی کشور راجع به صلاحیت دادگستری و بازپرسی دادسرای شهرستان تهران در تعقیب متهمین به قتل رزم آرا
- ۴۲۳ اظهارات سید ابوالحسن حائری زاده در بازجویی
- ۴۲۸ صورت مجلس راجع به اسلحه شماره ۲۸۷۸۴
- ۴۳۷ بازجویی از دکتر مظفر بقائی بعنوان «مطلع» در دادگستری
- ۴۳۸ قسمتی از بازجویی از آیه الله کاشانی در دادگستری
- ۴۳۹ متن نامه سرلشگر منصور مزین به مدیر خواندنیها (مورد استناد آیه الله کاشانی در باز پرس)
- ۴۴۰
- ۴۴۳ متن مقاله روزنامه «فرمان» (مورد استناد آیه الله کاشانی در باز پرس)
- ۴۴۷-۴۹۶ چند روایت از «چگونگی قتل رزم آرا»

- ۴۴۷ اطلاعیه «فدائیان اسلام» در رابطه با نوشته روزنامه «پراودا»
- ۴۴۸ دریافت‌های یکی از مطالعه کنندگان قسمتی از پرونده ترور رزم آرا
- ۴۶۷ مصاحبه خلیل طهماسبی با مجله «تهران مصور» پس از آزادی از زندان
- ۴۷۵ چگونگی واقعه مسجد شاه و قتل رزم آرا بر روایت سید محمد واحدی
- ۴۸۱ رازی که توسط مرحوم نواب صفوی در دادگاه فرمایشی افشاء شد
- ۴۸۳ قتل رزم آرا به روایت سرهنگ غلامرضا مصور رحمانی
- ۴۸۹ نامه علی اصغر ذوالفقاریان به ریاست دادسرای عالی تهران
- گزارش اداره اطلاعات شهرداری به شعبه ۳ بازپرسی داجیرا راجع به
- ۴۹۱ - محمدعلی حمایان
- ۴۹۳ بازجویی از محمدعلی حمایان
- ۵۰۳-۵۱۱ سپاه محتویات نوبت دوم تحقیقات موجود در پرونده قتل رزم آرا

<http://www.chebayadkard.com>

تذکر چند نکته:

پیش از ورود در موضوع این مجموعه و ذکر توضیحات مربوطه، اشاره به چند نکته — که بی ارتباط با آنچه در پیشگفتار خواهد آمد نیست، و به روشن شدن مطالب آن، و همچنین درک بهتر نتایج حاصل از اسناد موجود در پرونده قتل رزم آرا کمک خواهد کرد؛ لازم بنظر می رسد. نکات مذکور عبارتند از:

<http://www.chebayadkard.com>

الف: دشواری بررسی روی داده‌ها و حوادث سیاسی و اجتماعی جوامع طبقاتی و تحت سلطه.

۱) مطالعه، بررسی و تحقیق روی داده‌ها و حوادث سیاسی و اجتماعی جوامع انسانی، در صورتی که به دور از ساده‌نگاری، ذهنی‌گرایی و اغراض سیاسی، اقتصادی، حزبی، صنفی و فرقه‌ای صورت پذیرد؛ به دلیل وجود اقشار و طبقات متخالف و متخاصم، از نظر منافع و افکار، و برخورداری نیروهای حاکم بر جوامع مذکور از ابزارهای موجد و نگهدارنده قدرت و از جمله وسائل و ابزار تبلیغاتی، و به علت «بازسازی» حوادث و روی داده‌ها، نه نزدیک به آنچه که در عالم «واقع» و «عین» تحقق یافته است، بلکه به آن صورت که مطلوب طبقات حاکمه می باشد — توسط وقایع نگاران و مورخین مجذوب و مرعوب، کار مطالعه و بررسی و تحقیق پدیده‌های مذکور را تا اندازه‌ای صعب و دشوار می سازد.

قیازی به محاجه و اقامه دلیل و برهان نیست که وقایع نگاران و مورخین مجذوب و مرعوب قدرت‌های حاکم، روایتی حقیقی از مبارزات آزادی طلبانه و حق خواهانه و عدالت جویانه انسان‌های آگاه تحت مستم، علیه قدرتهای فوق‌الذکر، برشته تحریر درنیاورده و

با نشر آکاذیب و تحریف و قلب حقایق، کار مردم زمان خود و آیندگان را در شناخت حقیقت «وقایع»؛ مشکل می سازند.

(۲) : در جوامع تحت سلطه قدرت های استعماری و امپریالیستی، به علت افزوده شدن پیچیدگی ها و توطئه های قدرت های سلطه گر بر دسائس هم پیمانان و عوامل و رابطهای بومی — که اسماً داخلی و رسماً خارجی می باشند — صعوبت و دشواری فوق، مضاعف می گردد.

(۳) : حال اگر روی داد و حادثه مورد بررسی در کشوری و خطه ای رخ داده باشد که سالیان دراز استعمارگران و امپریالیست های انگلیسی (۱) با شگردها و نقشه های منحصر بفرد خود (۲)، و با استفاده از هر شیوه و ابزاری که آنان را در رسیدن و وصول به هدف یاری رساند، حاکمیت خود را اعمال (۳)، و در طی این طریق از کوشش های دست پروردگان قدیمی ترین سازمان جاسوسی موجود در جهان، و همچنین مأمورین کمپانی هند شرقی برخوردار باشند؛ بررسی و تحقیق مذکور به تضعیف مضاعف دشوارتر گردیده، دقت و توجهی افزون تر را می طلبد.

<http://www.chebayadkard.com>

ب : عمده ترین دلایل ضعف و فتور و عقب افتادگی ایران که منجر به تسلط اشکال مختلف و متنوع سلطه اجانب بر کشور گردیده است.

پاسخ اینکه چرا ایران، کشوری با آن سوابق تاریخی، این چنین ناتوان گردید، و محیط مساعدی برای ارتزاق، شیره کشی و توطئه استعمارگران گشت را می یابست قبل از هر چیز، از جمله در:

(۱) : هجوم های پیاپی و ویرانگرانه اقوام دلرای فرهنگ بدوی همچون مغولان و تیموریان و قتل نفوس و غارت اموال و انهدام و تخریب شهرهای بزرگ — که مراکز فرهنگی و تولیدی و محل ظهور آثار مدنیت بودند — و همچنین:

(۲) : سلطه استبداد مطلقه هیئت های حاکم بر کشور که نه تنها برای جان و مال و حیثیت شهروندان وابسته به اقشار و طبقات زیرین و متوسط کشور ارزشی قائل نبودند، بلکه جان و مال و حیثیت فرزندان و اقربا و وزرا و امرا نیز از دستبرد و تعرض آنان در امان و مصون نبود، و همچنین شرایط اقلیمی ایران باید جستجو کرد.

در چنین فضائی آکنده از وحشت و عدم احساس امنیت و عدم اعتماد به فردا و...، نه امکاتی برای رشد و نمر کانون های فرهنگی، انباشت سرمایه برای تولید، کشف و اختراع جدید و پیشرفت در تسخیر طبیعت وجود دارد، و نه امکان تعدید قدرت حکام لجام گسیخته، و

نه حتی امکان شرکت خواص در اداره کشور و نقد و بررسی عملکرد کسانی که در رأس هرم قدرت قرار گرفته‌اند؛ موجود می‌باشد.

وجود چنین شرایط نامناسبی، استعمارگران و مهاجمان جدید را که به دنبال: مناطق نفوذ و بازار فروش مصنوعات، منابع تهیه مواد خام اوزان قیمت، و از همه مهمتر، تسلط بر راه‌های ارتباطی با هندوستان از طریق ایران و ولایات شرقی آن - که اهمیت آن موجب گشته بود تا به ایران عنوان «کلید هندوستان» را بدهند - بودند به سوی ایران رهنمون شد و با هجوم ویرانگر این اقوام «متمدن» اشکال جدیدی از تلاشی و قابودی بر کشور و فرهنگ و اقتصاد و منابع و نفوس آن تحمیل گردید که بسیار زیان‌بارتر و خطرناک‌تر از اشکال کهن آن بود.

<http://www.chebayadkard.com>

در این دوره جدید از تاریخ کشور شاهد جنگ‌هایی بین ایران و همسایگان آن، اختلافات داخلی، مذهب‌سازی و فرقه فرقه کردن مردم، ترورها و قتل‌ها، دسیسه‌چینی و توطئه، شهر آشوبی و شایعه‌پراکنی و برچسب‌زنی و ترور شخصیت، انحطاط اخلاقی، رواج مکتب وابستگی و پناهندگی به بیگانه، تضعیف وحدت ملی و اسلامی، شیوع امراض هلاکت‌بار مسری و... می‌باشیم که در پشت اکثر آنها انگشت بیگانگان و عمال آنان را با اندکی دقت و توجه می‌توان دید.

ج: در محیط موصوف در بند «ب»، که شهروندان فاقد هرگونه امنیت و پناهگاه داخلی می‌باشند، افراد نزدیک به رأس هرم قدرت برای بقا و حفظ موقعیت خود و برای آن که دچار بی‌مهری و سخط «قدرت» قرار نگیرند، و میل گداخته به چشمان و خنجر بران بر گلو و رگ‌هاشان کشیده نشود و خود و قایل در آتش غضب مستبد مستکبر و اعوان و انصارش نوزند به انسان‌هایی بله قربان گو، چندروزی، فاقد صراحت و قدرت تصمیم‌گیری و ابتکار و حسن مسؤلیت‌پذیری و... تبدیل می‌گردند، و برای پرهیز از دچار شدن به سرنوشت رجالی همچون میرزا ابوالقاسم خان قائم مقام فراهانی، میرزاقمی خان امیرکبیر و صدها سردار رشید شهید طریق مبارزه با سلطه اجنبی، عموماً از رویارویی و مقاومت آشکار و علنی در برابر سلطه گران خارجی، دوری می‌جویند.

با سلطه فراگیر و روبه افزایش انگلیس بر ایران خصوصاً پس از مشروطیت و انعقاد قرارداد ۱۹۰۷م، چون احراز مقامات عالی به بدون موافقت همسایه جنوبی ممکن و میسر نبود، گذشته از گروه اندک و معدودی که از میهن و مردم خود بریده و کمر به خدمت سلطه گران خارجی بسته بودند، رجال و سردمداران کشور، اکثراً از سوئی در جلب موافقت سیاست مذکور تلاش می‌کردند و از سوئی دیگر به دلیل عرق میهنی و اسلامی، یا توسل به انواع شگردها و حیل از

برآوردن خواست‌های نامحدود ظالمانه و غارتگرانه استعماری طفره می‌رفتند، (۴) و گاهی نیز پس از تثبیت موقعیت خود، در برخی از مقاطع به مقاومت و ایستادگی در برابر آنان پرداخته‌اند.

مطالب مذکور - از یک دیدگاه - برپسچیدگی و نیز دشواری امر شناخت رجال کشور افزوده است، به گونه‌ای که عموماً تضاد هائی را که بر اساس یک سند و یا سندها و همچنین یک ملاقات و یا ملاقات‌های برخی از ایرانیان با بیگانگان انجام می‌گیرد، قابل توجه و تأمل و ارزیابی مجدد می‌سازد.

وقوف بر این حقیقت، علاقمندان آشنایی یا مواضع رجال ایران را بر این وامی‌دارد تا برای انجام یک تضاد منصفانه و عادلانه، به مجموعه اعمال و کردار اشخاص فوق و نتایج مترتب بر اسناد و مذاکرات مذکور و «زمان» و «محیط» و یا به تعبیر دیگر، به «تاریخ» و «جغرافیا»ی وقایع و روی داده‌ها مراجعه کنند، تا حقی ضایع نگردد و حیثیت و منزلت سرمایه انسانی کشور به ناحق - که خواست اجانب می‌باشد - مخدوش نشود. (۵).

ناگفته نماند، در این میان تیز بوده‌اند انسان‌های والامقامی که به دلیل شناخت عمیق خود از ماهیت نیروهای سلطه‌گر و ایسان به «اصول»، بدون آن که بیگانگان را تکیه‌گاه و نردبان کسب قدرت خود سازند، از فرصت‌های تاریخی و تضاد قدرتهای چپاولگر استفاده کرده و یا نشر آگاهی و شعور در جامعه، و بسیج عناصر آگاه و مؤمن، به مبارزه با غارتگران خارجی پرداخته و گام‌هائی گران‌قدر در طریق رشد فرهنگی جامعه و استقلال کشور و مردم آن برداشته‌اند.

<http://www.chebayadkard.com>

۵: در پاسخ این سؤال که «آیا شرح ضربانی که از امراض مهلک و مفسدی داخلی و سلطه خارجی، و ایضاح و افشای نقش زیان‌بار سلطه مذکور در روی داده‌های کشور داده می‌شود، موجب اتفعال جامعه و زمینه‌ساز حاکمیت روحیه یأس از مبارزه تعالی‌بخش و در نتیجه اجتناب از شرکت در تغییرات و تحولاتی که تکامل فرد و جامعه را هدف قرار داده‌اند، و همچنین موجب افول روحیه مبارزه با موانع رشد و استقلال ملت‌ها و برقراری نظامی عادلانه نمی‌گردد؟»، باید گفت، همانگونه که آگاهی بیمار طالب حیاتی که دچار مرض خطرناک ولی قابل علاج گشته است، بر موقعیت ونخیم خود؛ موجب هوشیاری و کوشش و جهد برای معالجه و فراهم آوردن شرایط و امکانات مناسب برای دستیابی به سلامت، و در نتیجه به بهبود بیمار مذکور منجر می‌گردد، وقوف و آگاهی نیروهای مبارز آزادی‌خواه و استقلال‌طلب و عدالت‌خواه بر احوال و شرائط نابسامان خود، نه تنها موجب یأس و بدبینی و اتفعال نمی‌گردد؛ بلکه به هوشیاری و شناخت عمیق‌تر نیروهای مذکور از شرائطی که در آن مبارزه می‌کنند، و

همچنین به آشنائی بیشتر با شیوه‌ها و پیچیدگی دشمن می‌افزاید؛ و دستیابی به شیوه‌های مناسب و موفق برخورد، و تحصیل ابزار لازم برای خروج از چنگال معضلات و موانع راه رسیدن رهائی و فلاح را ممکن و میسر می‌گرداند. (۶)

د: درحالی که در کشورهای سلطه‌گر و در رأس آنان انگلیس بگونه‌ای نسی، سیاست: وحدت نیروها، گسترش اعتماد و بسیج همه نیروهای متخالف بر محور صالح و منافع عمومی مردم آن‌کشورها اعمال می‌گردد، و مبارزات اقشار و طبقات مختلف جامعه، عموماً از طریق مبارزات حزبی، تبلیغاتی، فرهنگی، صنفی و سیاسی انجام می‌گیرد، در جوامع تحت سلطه، عموماً راه‌های خشونت‌آمیز و قهرآلود تجویز می‌گردد.

حداقل، آنچه در حوادث پس از مشروطیت بر ایران گذشت است، خود گواه صادقی است بر اعمال سیاست فوق. (۷)

<http://www.chebayadkard.com>

ه: اجرای سیاست نابودی تمام نیروها:

سلطه‌گران انگلیسی برای تداوم سلطه خود بر ایران و کشورهای دارای شرایط مشابه، با استفاده از نقاط ضعف ملل مذکور، بیش از هر چیز، از حربه: ایجاد اختلاف، گسترش جو بدبینی و عدم اعتماد، و آزرین بردن نیروهای انسانی فعال به دست یکدیگر سود جستند. این حربه‌ها نه تنها در سطوح زیرین و میانی جامعه، بلکه در سطح اقشار حاکم و در رأس هرم «قدرت» و در بین وابستگان به استعمار نیز اعمال گردیده است.

چون وحدت و هماهنگی نیروها و گسترش روحیه اعتماد در مردم، و بقا و رشد نیروهای انسانی فعال، و وجود محیط آرام در جوامع تحت سلطه در تناقض با ادامه حیات مبتنی بر تجاوز سلطه‌گر می‌باشد، پس به هر عنوان و به هر طریق ممکن، می‌باید سیاست ضد آن اعمال گردد، و با اجرای مشی فوق جوامع مذکور را از امکان دستیابی به رهائی و فلاح محروم سازد.

برای توفیق در اجرای این سیاست، باید هرچه بیشتر گسترش روشهای خشونت‌آمیز و برخوردهای قهرآلود را در سراسر اندام جامعه تحت سلطه ترویج و تبلیغ کرد و اختناق را حاکم ساخت، تا نیروهای داخلی یکدیگر را خشی، و به نفع نیروهای سلطه‌گر از صحنه فعالیت و مجاهدت و سازندگی خارج سازند، و بدین طریق بدون دخالت آشکار و علنی سلطه‌گر، سرمایه‌های انسانی — که ارزشمندترین و گرانبهارترین سرمایه هر جامعه‌ای می‌باشند، نابود و تلف شوند. (۸)

تنها در چهارچوب سیاست مذکور است که قتل و تبعید و تکفیر و تفسیق و بی حیثیت و

منزوی ساختن «عناصر و جناحهای متخالف داخلی» مفهوم و قابل درک می‌گردد. در چهارچوب سیاست مذکور:

هم ناصرالدین شاه باید نابود شود، و هم سید جمال‌الدین اسدآبادی و میزرا رضا کرمانی و آقاخان کرمانی و شیخ احمد روحی و خیرالملک متهمین به توطئه علیه جان شاه قاجار؛ هم میرزا علی اصغر خان اتابک (۹) و هم عباس آقا صراف تبریزی قاتل فرضی نامبرده؛ هم شیخ فضل‌الله و ملا قربانعلی زنجانی (۱۰) «مشروع خواه»، و هم سید عبدالله بهبانی و آخوند خراسانی «مشروطه خواه»؛

هم علی محمدخان تربیت و سید عبدالرزاق خان «دموکرات» ترور شدند، و هم ستارخان و یاران «اعتدالی» او در پارک اتابک هدف گلوله گروه تحت امر پیرم خان داشاک و حیدرخان عمو اوغلی «سوسیال دموکرات» و تروریست قرار گرفتند؛ هم صبیح‌الدوله ترور شد، هم سردار محبی بقتل رسید و هم سپهسالار تنکابنی متصرف نهران و «اخراج کننده» محمدعلی شاه «انتحار» کرد؛

هم کلنل محمدتقی خان پسیان «اصلاح طلب»، هم شیخ محمد خیابانی «دموکرات»، هم حیدرخان عمو اوغلی (۱۱) «کمونیست» و هم میرزا کوچک خان جنگلی به قتل رسیدند. هم خالو قربان و کریم خان کرد کشته شدند و هم اسمعیل آقا سمینتو گرفتار تیرغیب شد.

<http://www.chebayadkard.com>

هم عشقی و حاج آقا نورالله و صولة‌الدوله قشقانی و مدرس «مجتهد اصولی و سیاستمدار» و دکتر تقی ارانی «سوسیالیست» متغول و مسموم و... گردیدند، و هم شیخ خزعل «معروف به وابستگی به انگلیس» و تیمورتاش و سردار اسعد بختیاری و داور (۱۲) مؤید رضاشاه و نصرت‌الدوله فیروز از هافدین قرارداد ۱۹۱۹ و سهم بران آن؛

رضاخان پهلوی مبعوث ژنرال آبرون سایه انگلیسی هم پس از آن که کانون‌های قدرت را درهم کوبیده و کشور را به زندانی بزرگ تبدیل نموده بود، در موقع مقتضی با زمینه‌سازی برنامه فارسی رادیو دهلی توسط انگلیسها به موهن‌ترین شکلی از ایران تبعید گردید، درحالی که قبل از او، دو پادشاه پیشین کشور: محمدعلی شاه و احمد شاه قاجار مخالف سلطه انگلیس نیز از ایران اخراج و در خارج از کشور زندگی را بدرود گفته بودند.

هم هزیر و رزم‌آرا و دهقان و دکتر زنگنه که متهم به طرفداری از انگلیس بودند کشته شدند، هم محمد مسعود و افشارطوس و کریمپور شیرازی و دکتر سیدحسین فاطمی و خلیل طهماسبی و نواب صفوی و خسرو روزه و سروان منزوی هم علی‌رغم اختلافات فکری و مشی مبارزاتی بایکدیگر جمعی در مقاطع مختلف به اتهام مخالفت با نظام حاکم و اقدام برای براندازی

رژیم به قتل رسیدند، و هم دکتر مصدق زندانی و تبعید شد و هم آیه الله کاشانی منزوی گردید و هم محمدرضا پهلوی «قربانی» (۱۳) شد و...

سیاست نابودی نیروها به دست یکدیگر، و تبدیل کشور به کویری تهی از سرمایه انسانی، از سال‌ها پیش هدف اساسی سیاست استعمار در میهن ما بوده است.

«تفکر»ی که دارای پوششها و اسامی مختلف، ولی محتوای واحدی است و ویژگی‌های آن در ذیل شرح داده خواهد شد، از جمله جریان‌هایی است که ناآگاهانه جاده صاف کن سیاست مذکور گردیده است. <http://www.chebayadkard.com>

در میان عناصر احساساتی و کم توجه تصور این که تحول و دگرگونی جوامع از طریق حذف و یا تغییر فرد و افرادی از نظام حاکم، و تغییراتی در ظواهر روابط اجتماعی و فرهنگی، بدون ایجاد تحول و دگرگونی بنیادین در ساختار جوامع امری ممکن و متصور است، و فقدان نظام فکری منسجم، و نداشتن اصول راهنمای عمل صالح، و عدم اشراف و آگاهی بر قوانین حاکم بر جوامع و سنت‌های الهی، و نداشتن صبر و حوصله انقلابی، و اصالت دادن به جایگزینی و جانشینی نظام حاکم از سوئی، و شوق دست یافتن به موفقیت و پیروزی در کوتاه‌مدت با استفاده از اسهل طرق و در اسرع اوقات از سوئی دیگر، و همچنین از همه خطرناک‌تر، خود مطلق‌بینی و ذهنیات خود را حقیقت مطلق پنداشتن و... موجب گشته است که حاصل عمل این عناصر و گروه‌ها — اگرچه با فداکاری و جانپنازی همراه باشد، نه در جهت منافع و مصالح مردم، بلکه در جهت مخالف آن قرار گیرد.

در صورتی که پیرامون انبیاء توحیدی، و اولیاءالله، و انسان‌های متکامل با دست‌یابی به شناخت سنن لا یتغیر الهی، و نظامهای فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی کوشش داشته و دارند تا در درازمدت با مجاهدات متنوع الشکل دائمی زمینه تبدیل نظام ارزشی جاهلی را به نظام برین فراهم آورند، و در طی این طریق، نه احساسات خام و خصومت‌های شخصی و گروهی و تحریکات، بلکه عقل و خرد تربیت شده در مکتب انبیاء و سرفراز بیرون آمده از کورهٔ ابتلائات و آزمایش، دلیل و راهنمای آنان بوده و هست.

جریان مذکور، اصالت را به کوتاهی راه و رسیدن سریع به مقصد از هر طریق نمی‌دهد، بلکه اصالت را به انجام وظیفه، و گام برداشتن در راستای حرکت هدفدار هستی، و برقراری نظام ارزشی برین — با استفاده از ابزار و وسائل مشروع، می‌دهد.

اگر کارنامه «تفکر» فوق‌الذکر در جنبش اسلامی و نهضت استقلال‌طلبی و آزادی‌خواهی مورد بررسی و تحلیل مستند و منصفانه قرار می‌گرفت، و عقیم و سترون بودن اعمال تروریستی، و کمک آن به بسته شدن فضای جامعه و ظهور آثار انحطاط و زیان‌های

حاصل از آن؛ از جمله رشد و نمو و میدان‌داری عناصر و گروه‌های مرموز و مشکوک و آلت فعل و... تشریح می‌گردید، مسلماً جوانان آرمان‌خواه کم‌تجربه، پس از بهمن ماه ۱۳۵۷ به این سهولت گروه گروه در دام عملیات تروریستی و تفکرات قالبی، محدود و جبارانه در نمی‌فلطینند، و ضرباتی سنگین بر مصالح خود و کشور و مردم آن فرود نمی‌آوردند.

تنظیم و تألیف مجموعه‌ای که در پیش روی دارید، برای تحقق خواست و آرزوی فوق و همچنین به این انگیزه صورت گرفته است که به گونه‌ای مستند، گوشه‌ای از آن چه را بر کشور ما رفته است، در منظر چشم خود هموطنان قرار داده، و گردآورنده امید آن دارد تا با روشن شدن اندکی از تاریکی و پیچیدگی فراوان حوادث و وقایع سیاسی کشور آحاد مردم و خصوصاً نسل جوان و انسان‌های دردمند جامعه، همیشه به جای احساسات سطحی، عقل و منطق را راهنمای عمل اجتماعی قرار دهند تا انشاءالله حاصل کوشش و جان‌فشانی‌ها، فداکاری‌ها و مصائب و ایثارگری‌های آنان نصیب خود و نسل‌های آینده و بشریت تحت ستم و نه قدرت‌های سلطه‌گر گردد.

<http://www.chebayadkard.com>

مجموعه مذکور دربرگیرنده سه قسمت به شرح ذیل است:

قسمت اول: اکثریت قریب به تمام اوراق نوبت اول تحقیقات و بازجویی‌ها، در فاصله ۱۶ اسفند ۱۳۲۹ (ش) تا اول مهر ۱۳۳۱ (ش) از متهمین و مطلعین ترور و قتل سپید حاجملی رزم‌آرا - رئیس دولت از ۵ تیرماه ۱۳۲۹ تا ۱۶ اسفند ماه همان سال، که در اداره آگاهی شهربانی، وزارت دادگستری و... آغاز و انجام یافته بوده است، و اکنون اصول اسناد آن در بایگانی راکد وزارت دادگستری است.

امکان استفاده و تهیه عکس از اوراق مزبور مرهون علاقه دو تن از دوستان و آشنایان عزیز به روشن شدن حوادث کشور و الطاف بی‌شائبه آنان است.

قسمت دوم: مشتمل است بر بخشی از اسناد و اقراریه متهمین و مطلعینی که در نوبت دوم تحقیقات - از تاریخ ۱۶ دی ۱۳۳۴ ش تا ۱۸ آبان ۱۳۴۰ ش - در دایرهی ارتش و وزارت دادگستری انجام گرفته بوده است.

مطالب قسمت دوم به هنگام مطالعه پرونده مذکور در زمستان ۱۳۶۰ در بایگانی راکد وزارت دادگستری، توسط راقم این سطور استنساخ گردید.

متأسفانه در سال ۱۳۶۵ هنگامی که برخی از دانشجویان و محققین تاریخ معاصر به محل مزبور برای مطالعه این قسمت از پرونده مراجعه کرده بودند، بنا به گفته مسئولین بایگانی راکد، نشانی از آثار این بخش از پرونده در آن سازمان به دست نیامده بوده است.

سومین و آخرین قسمت نیز به درج چند روایت درباره چگونگی قتل رزم‌آرا اختصاص

از اخبار و تحلیل‌هایی که در سالهای ۲۹ تا مدت زمانی پس از کودتای ننگین انگلیسی- امریکائی و ارتجاعی ۲۸ مرداد ۳۲ در جرائد و مطبوعات آن دوران در رابطه با موضوع این مجموعه منتشر شده بوده است نیز استفاده گردیده است.

افزون بر مطالب فوق، اطلاعاتی را که گردآورنده از طریق مصاحبه حضوری یا چند تن از آشنایان رزم‌آرا و عضوی از مرکزیت یکی از گروه‌های متهم به ترور رزم‌آرا و... فراهم آورده است نیز در پیش‌گفتار تقدیم خوانندگان خواهد کرد.

مجموعه استاد و اخبار فوق، خواننده را بدون واسطه در جریان پرونده یکی از ترورهای سیاسی تاریخ معاصر کشور قرار می‌دهد و پرده‌های بسیاری را از مقابل چشم او برداشته و او را در شناخت برخی از زوایای تاریک و مرموز وقایع سیاسی شورویاری و مدد می‌رساند.

گردآورنده مدعی نیست که این مجموعه به تمامی پرمش‌های خواننده کنجکاو و جستجوگر پیرامون موضوع ماتحن فیه پامیخ خواهد داد، و نقطه استفهام و ابهامی را در ذهن او باقی نخواهد گذارد، اما اطمینان دارد که استاد این مجموعه افراد مزبور را برای رسیدن و دریافت حقیقت موقوف، یاور و کمک‌رسان نیکو و مفیدی خواهد بود.

بهار ۱۳۶۷

<http://www.chebayadkard.com>

منن دومین بازجویی در (۳۰/۳/۱۳) از مرحوم نواب صفوی

شیر و خورشید

وزارت دادگتری

بتاریخ ۳۰/۳/۱۳ - حسب اعلام و ارجاع دادسرا اینجانب از آگاهی حضور
بهمرسانیده و با مراجعه به روند متشکله در آگاهی از آقای نواب صفوی سؤالاتی
می نماید. <http://www.chebayadkard.com>

س - خود را معرفی کرده و راجع در صورت تغییر اعلام شود.

ج - بسم الله الرحمن الرحيم - پاسخ این سؤال و سایر سؤالات شما همانست
که قبلاً ذکر گردید، اگر میل دارید تکرار شود عین پاسخ گذشته را بنویسم یا بنویسید، و
با همان ها را ملاحظه کنید، بیاری خدای توانا، سید مجتبی نواب صفوی.

س - قبل از ورود در اصل موضوع اقتضاء دارد که هویت خود را ذکر کنید، تا
سپس مبادرت به سؤالات لازمه بشود.

ج - گویا جنابعالی مطالب قبلی که در پاسخ سؤالات پیش کرده بودند
ملاحظه نکردید و یا دقت ننمودید، بطور مختصر اینکه طبق اساس قانون اساسی حکومت
کنونی ایران از اصول قانون منحرف و گمراه بوده قانونی نمی باشد، و تا روزی که
سراسر احکام مقدس اسلام را طبق مذهب مقدس جعفری در مملکت اسلامی ایران
اجراء نکند قانونی و رسمی نبوده، و حق هیچگونه مداخله ای در امور ملت مسلمانان ایران
نداشت و نخواهد داشت. لذا پاسخ شما را روزی می دهم که حکومت منحرف قانونی

هیئت انگلیسی به سرپرستی برادران شرلی که در ۱۸۹۸م. وارد قزوین گردید در خط مشی سیاسی ایران، چنین می نویسد:

<http://www.chebayadkard.com>

«در زمان شاه عباس کبیر ابتدا مردان انگلیسی بصورت نجیبی حادثه‌جو در صحنه ظاهر می شوند و نفوذ آنها در سیاست ایران قابل ملاحظه بود... صفحه ۲۷۰ ج دوم ترجمه فخر دانی گیلانی، انتشارات علمی».

در قسمتی دیگر «سایکس» نقش هیئت مذکور را در تحریک و به جان هم انداختن ایرانیان و عثمانیان مسلمان به نفع اروپا و به زیان ایران و عثمانی به نقل از یک کتاب میلجت نامه انگلیسی قدیم، چنین نقل می کند:

«عثمانی قوی که زمانی پایه قس و وحشت دنیای مسیحی بود، از نرس شرلی می لرزد و ازمیدن به سرنوشت و تقدیر خود ناامید شده است. ایرانی مسلط، اکنون فنون جنگی شرلی را یاد گرفته... ایرانیان وقتی که شمشیر داشتند، ترکاها از آنان می ترسیدند و حالا که ضربات آنها حتی تر و با صنایع یارونی آمیخته شده مخوف تر و وحشتناک تر شده اند» همانجا صفحه ۲۷۱.

آنچه ذکر شد و تحمیل معاهدات اسارتیاری سیاسی و بازرگانی متعده در ۲۷ ژانویه ۱۸۰۶م توسط کاپیتان مالکم و عهدنامه مفصل در ۱۸۹۲م، و تحمیل عهدنامه ننگین گلستان در ۱۸۱۳م بر ایران و توطئه چینی در روابط ایران و ایالات شرقی آن و انتزاع هرات و لشگرکشی به جنوب ایران و اختلال در روابط ایران و روسیه و... تنها صفحه ای از پرونده سیاه استعمار انگلیس در مین ما می باشد.

۴. دکتر مصدق در همین رابطه در محکمه نظامی حکومت عموت از سوی امپریالیست ها و نیروهای ارتجاعی، پس از کودتای فنگین ۲۸ مرداد ۳۲ چنین گفت:

«ماژلینگ [ازوزرای مختار انگلیس در تهران] می خواست از ایران برود، گفته بود:

هریک از ایرانیان که با من سر و کار داشتند، ایران را به من فروختند، و من اکنون که مأموریم خاتمه یافته و می خواهم بروم چیزی در دستم نیست.»

لین دورونی آن دست از مردمی که برای سوء استفاده خود با سفارتخانه های حول بیگانه ارتباط پیدا می کردند و با معامله ایران ظاهراً موافق و معناً مخالف بودند، سبب شد که دولت انگلیس کودتا کند و وضعی ایجاد نماید که سر و کارش فقط با یک نفر بیشتر نباشد... [جلیل بزرگمهر «مصدق در محکمه نظامی»، نشر تاریخ ایران، ج اول، صفحات ۱۱۷ و ۱۱۸:]

۵. راقم این مفسور اذعان دارد که در گذشته توجهی به این مطلب نداشته است، و برخی از داوری هائی را که نسبت به بعضی از رجال کشور نموده است بر اساس دیدگاه فوق نیازمند تجدید نظر می داند.

۶. مرحوم دکتر محمد مصدق با اعتقاد به فراخواندن مردم کشور به «فرار از یأس و سعی در انجام خدمات ملی» به عنوان «دو علاج فاضی دردهای بی درمان این کشور مستعبد» [نطق های دکتر مصدق در دوره شانزدهم مجلس شورای ملی، انتشارات مصدق، صفحه ۱۰۶]، لحظه ای نیز از افشای عمق نفوذ امپریالیسم انگلیس و آشکار ساختن توطئه ها و دسایس مأمورین آن سیاست در ایران کوتاهی نکرد، و این انداز را برای آگاهی و بیداری جامعه ضرور و واجب می دانست، و رمز عدم هویت انگلیسی ها در ترور و قتل دکتر مصدق - در دوران نخست وزیری، به دست عناصر ناآگاه تحریک شده، را در همین آگاهی عمیق مصدق از عملکرد آن سیاست باید جستجو کرد.

۷. سخنان آیه الله منتظری در حضور مهمانان هفته وحدت، که در روز پنجشنبه ۲۱ آبان ۶۶ پس از اخبار ساعت ۲۰

از سیمای جمهوری اسلامی پخش گردیده و طی آن مشارالیه با تذکر ملاقات‌های سران شوروی و امریکا از دو قطب متضاد جهانی، با تأسف و دروغ بسیار مطالبی قریب به این مضمون فرمودند: «آنان با آن همه اختلاف و تضاد به مذاکره و گفتگو می‌نشینند؛ اما ما مسلمان‌ها که دارای یک خدا، یک پیامبر، یک قبله، یک نماز و یک هدف هستیم. این چنین از یکدیگر دور و متفرق و مشغول مخصوصه و... هستیم، دلیل دیگر بر حاکمیت خشونت و قهر در روابط ما با یکدیگر می‌باشد.

۸. مرحوم امیر توکل کاموزیبا، مسلمان میهن‌دوست و آگاه به سرشت مزرورانه و غارتگرانه امپریالیسم انگلیس، در سلسله مقالاتی که در اوج نهضت ملی ایران در سال ۱۳۳۱ در روزنامه «شرق جاویده»، تحت عنوان: «علل خرابی بلوچستان» منتشر کرده است، و در سال ۵۹ به صورت جزوه‌ای منتشر شد، اجرای این سیاست ویرانگر و تفرقه‌افکن و مخرب‌نیرو را در هندوستان شرح و از جمله چنین می‌نویسد:

«... به محض اینکه می‌رفت اوضاع متقلب شهری به وضع عادی برگردد، جاسوس هندوستانی مأمور می‌شد که خوکی در مسجد مسلمانان، و مسلمان‌نمایی گاوی در معبد آنان کشته، و ستون پنجم پشتیبان دنیای آزاد در صف اول آتش انقلاب را برافروزند، و سرانجام دانشمندان و آزادی‌خواهان در خلال آشوب کشته شده، و پس از ختم غائله ثروتمندان به نام محرک در زندان افتاده، با پرداخت فدیها و جرائم بزرگ خلاص می‌شدند.

<http://www.chebayadkard.com>

به اعتراف (ژان مورلی) یکصد و بیازده جنگ بزرگ انگلیسی‌ها در هندوستان ایجاد نموده‌اند که در تمامی این نبردها یک سرباز انگلیسی کشته شد، و دیناری از خزانه انگلستان مصرف نشده، و قوای هندی یکدیگر را نابود کرده و کشته‌اند تا طوق بندگی را بیشتر بگردن هم نماند. و حکومتی را که سبیه‌اش مخلوطی از گرگ و روباه هست بر دوش خود سوار سازند، و سرانجام هزینه‌های جنگی را با پرداخت مالیات‌های سنگین اضافی بر خود عهده‌دار می‌شوند، تا مردانگی و علو همت انگلستان در تاریخ بشریت همیشه درخشان و ساطع باشد. [صفحات ۵۳ و ۵۴ جزوه مذکور].

۹. به نوشته مرحوم میرزا محمودخان لختنام‌السلطنه - از رجال میهن‌دوست کشور و رئیس وقت مجلس شورای ملی، در خاطرات منتشر شده‌اش، جنازه نخست‌وزیر کشور پس از آن که مدنی غریبانه و به گونه‌ای لعانت‌آور بر روی زمین افتاده بود، به شکل موهنی توسط چند حمال حرکت داده شد، و درحالی که برای قاتل فرضی او «عباس آقا صراف تبریزی» مجالس عمیده تذکر و بزرگداشت بر پا می‌گردید، کوچکترین مجلس تذکری برای اتابک که سالیان دراز صدراعظم ایران بوده است، برگزار نشد!

۱۰. در صورتی که تلگراف و توصیه سخت آخوند خراسانی و... نبود، ملا قربانعلی زنجانلی - شاگرد مرحوم شیخ مرتضی انصاری مرجع باتقوا و روشن‌ضمیری که زیر بار تنگ پذیرش پول موقوفه اوده‌هند که توسط انگلیس‌ها برای مقاصد خاصی در عیبات عالیات توزیع می‌گردید نرفت، نیز به دست پیرم خان و دیگر آلت فعل‌های اجانب در بسین کهولت به قتل می‌رسید. اما اقدامات مزبور موجب شد تا آخوند زنجانلی مدافع اسلام و ایران به نجف تبعید گردد.

۱۱. چون عملیات تبلیغی و تروریستی حیدرخان عمواوغلی از سازماندهی تحصن سفارت انگلیس و بمباران کالسکه محمدمعلی شاه قاجار و رهبری عملیات پارک اتابک تا رفتن در معیت حسین قلی‌خان نواب از پاریس به برلین و... در کل هم سوای حفظ و تثبیت منافع انگلیس بود، نامبرده در طول سالیان پرتشیع مذکور از امنیت و پشتیبانی برخوردار بوده، اما در آستانه کودتای انگلیسی سوم حوت ۱۲۹۹ ش با توجه به نقشه‌ای که انگلیس